

ความเหลื่อมล้ำและโครงสร้างตลาดแรงงาน ภายใต้เศรษฐกิจในบริบทใหม่

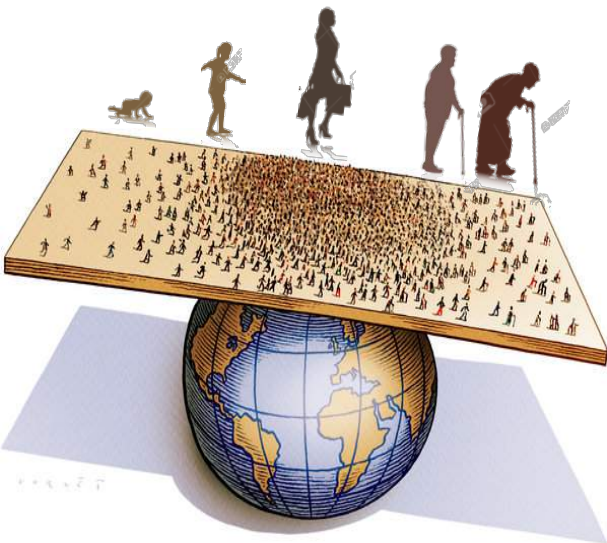
INTERTWINING INEQUALITY AND LABOR MARKET UNDER THE NEW NORMAL

ฐานิดา อารยเวชกิจ
จารย์ ปิ่นทอง
สมประวิณ มั่นประเสริฐ

งานสัมมนาวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทยประจำปี 2558

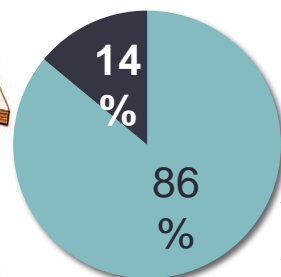

สังคมสูงวัยเศรษฐกิจบริบทใหม่

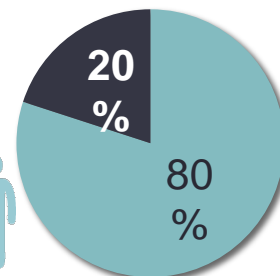

ปี 2020

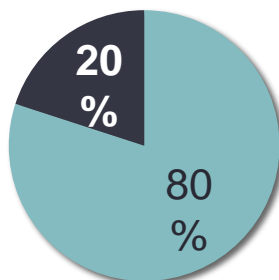
ปี 2040

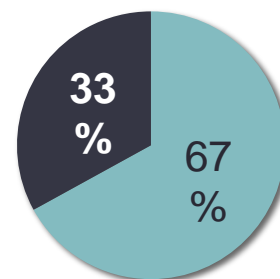
ผู้สูงอายุ 1 ใน 7
ของประชากรโลก

ผู้สูงอายุ 1 ใน 5
ของประชากรโลก

ผู้สูงอายุ 1 ใน 5
ของประชากรไทย

ผู้สูงอายุ 1 ใน 3
ของประชากรไทย

ลำดับการนำเสนอ

เศรษฐกิจบริบทใหม่: สังคมสูงวัย

ตลาดแรงงานไทย

คำถาม

แบบจำลอง

สถานการณ์จำลอง

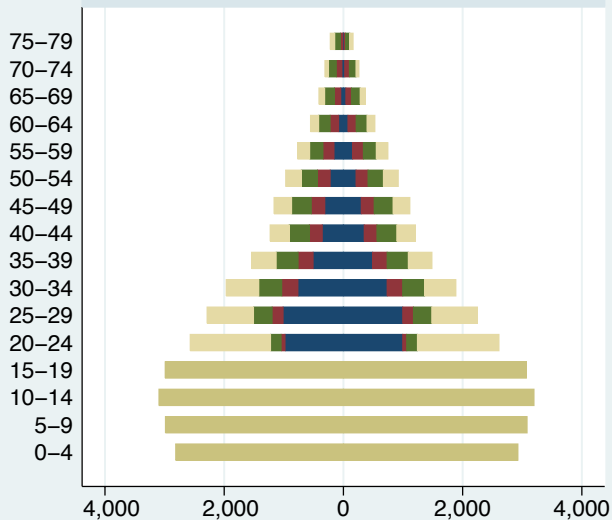

นโยบาย

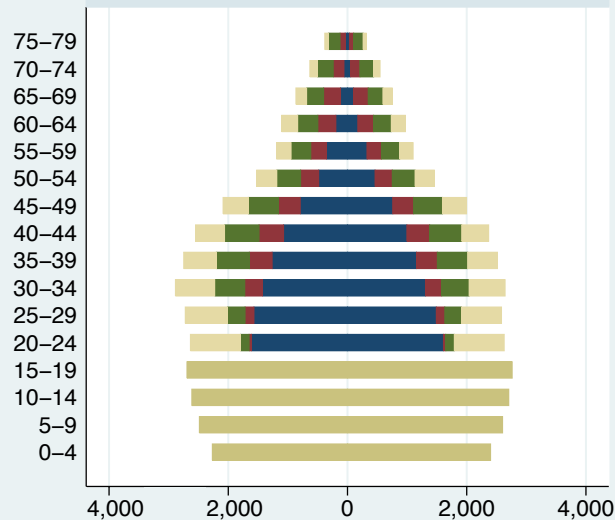

สังคมสูงวัยผ่านมุมมองตลาดแรงงาน

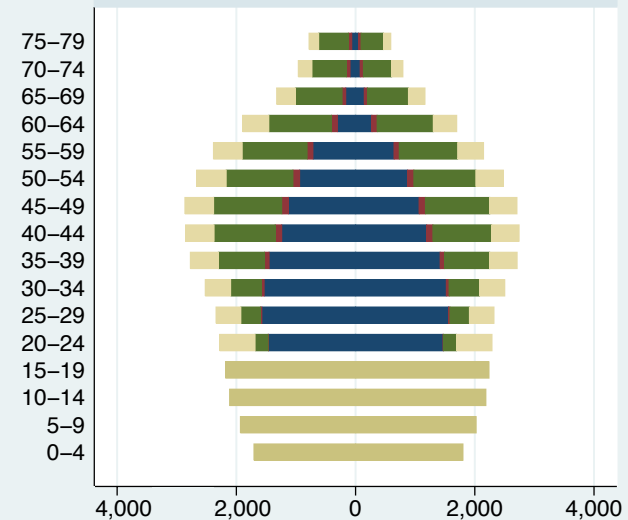
1985

2000

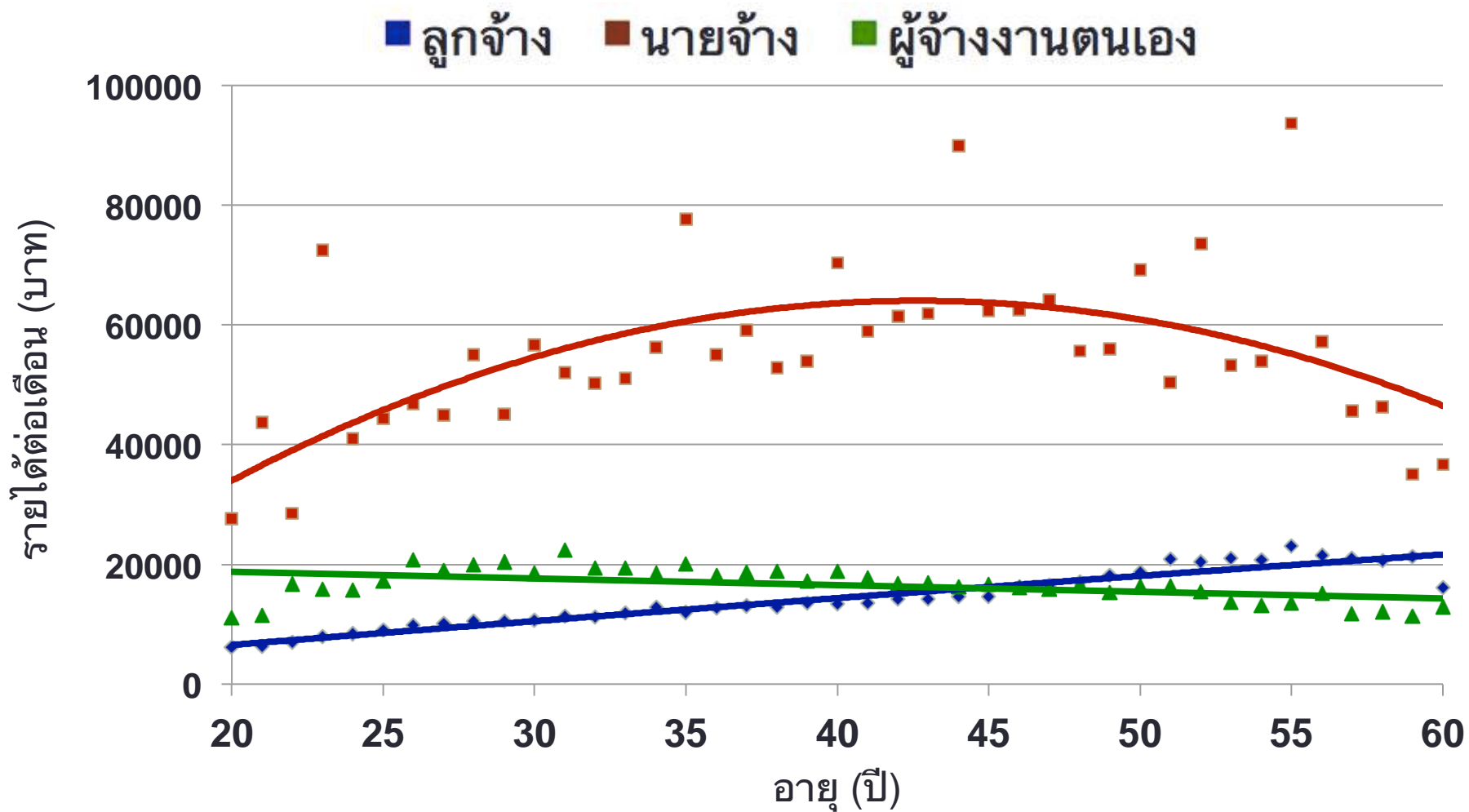
2015

■ ลูกจ้าง ■ นายจ้าง ■ ผู้จ้างงานตนเอง

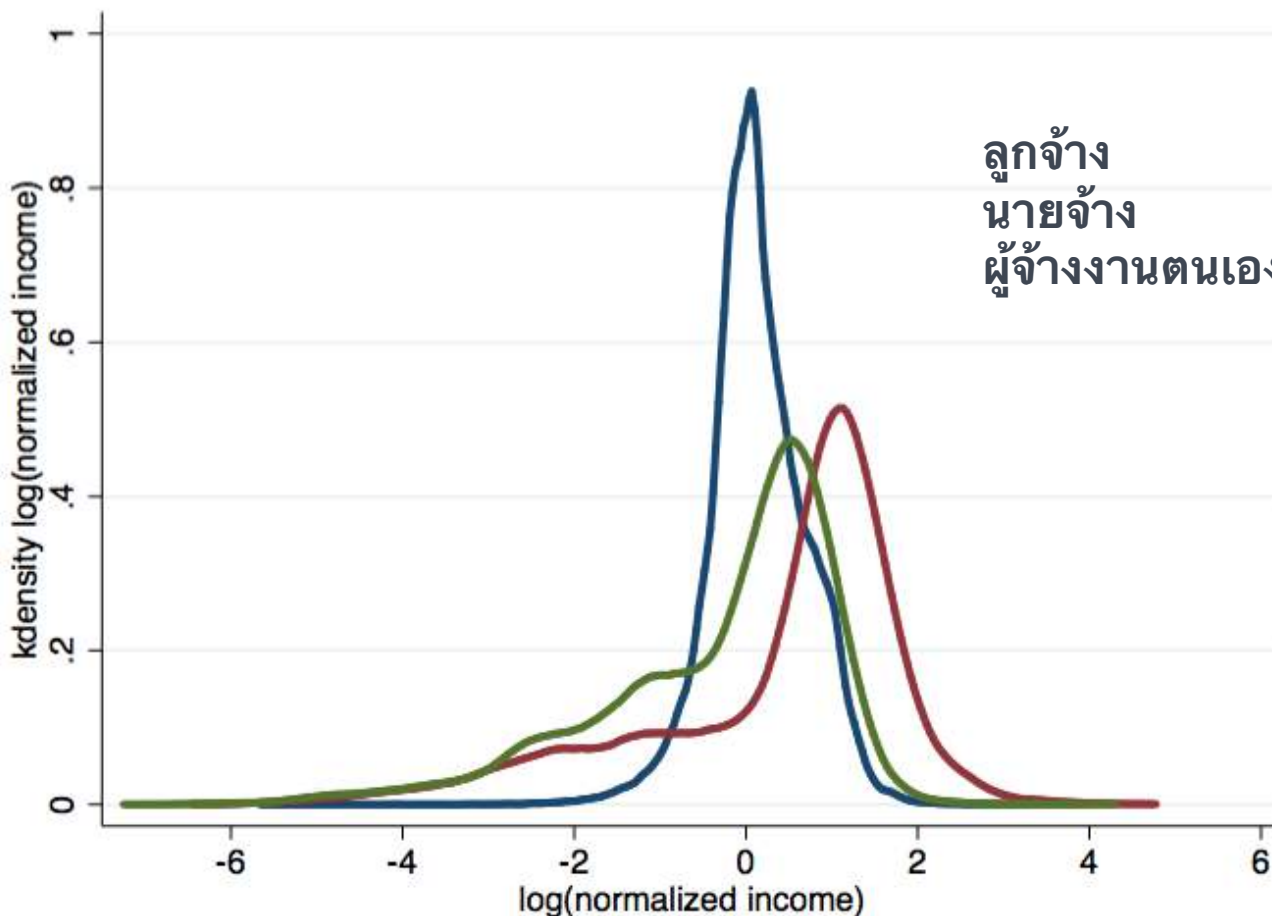
ตลาดแรงงานไทย: รายได้

ตลาดแรงงานไทย: ความเหลื่อมล้ำ

■ ลูกจ้าง ■ นายจ้าง ■ ผู้จ้างงานตนเอง

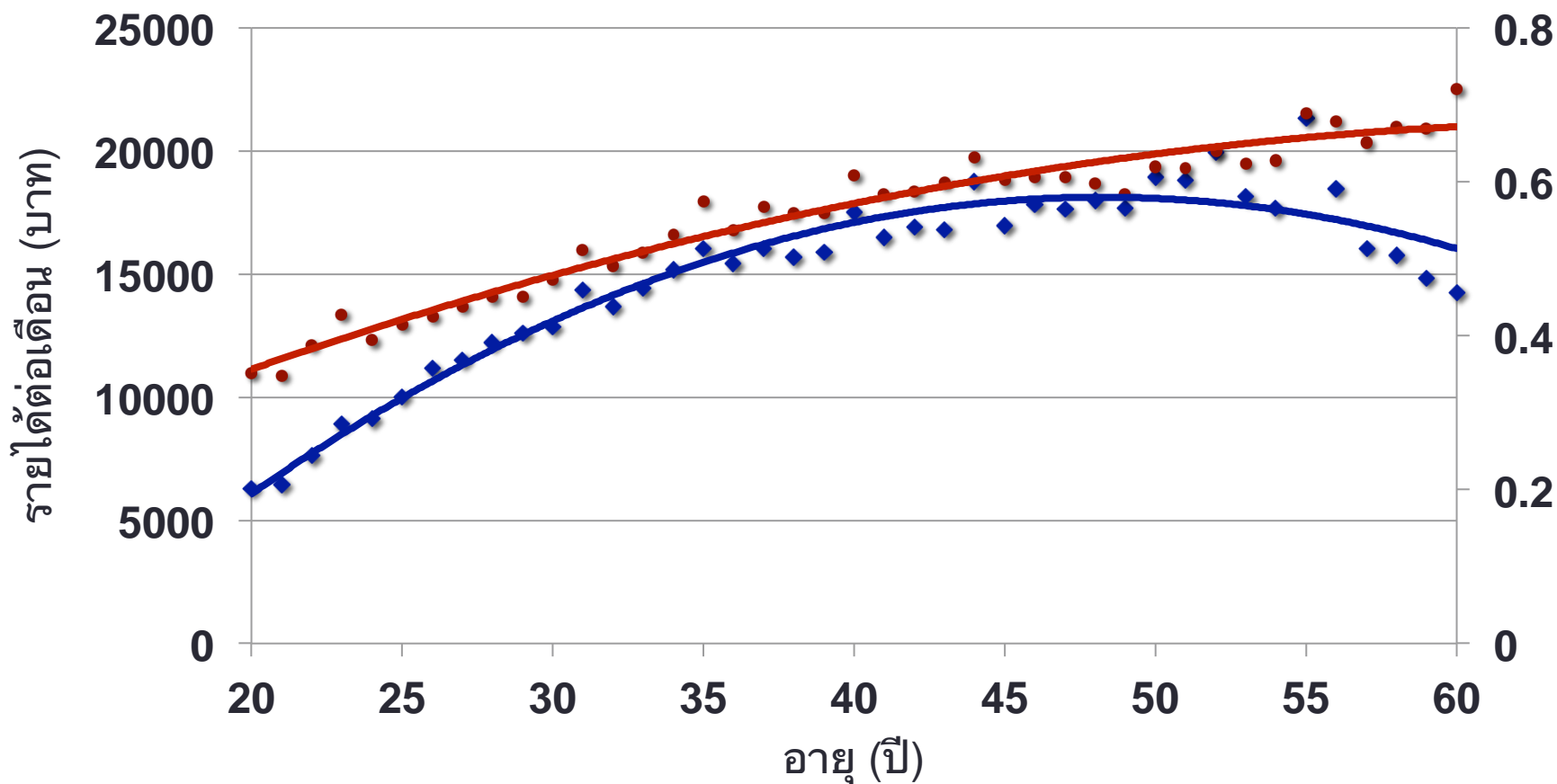

Gini
ลูกจ้าง 0.47
นายจ้าง 0.70
ผู้จ้างงานตนเอง 0.65

ตลาดแรงงานไทย: รายได้และความเหลื่อมล้ำ

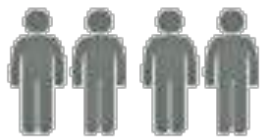
— รายได้ — Gini Coefficient (แกนขวา)

สรุป: สังคมสูงวัยผ่านมุมมองตลาดแรงงาน

1

การมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานลดลง

2

โครงสร้างอายุในตลาดแรงงานเปลี่ยนแปลงไป
ซึ่งมีผลต่อรายได้และความเหลื่อมล้ำ

3

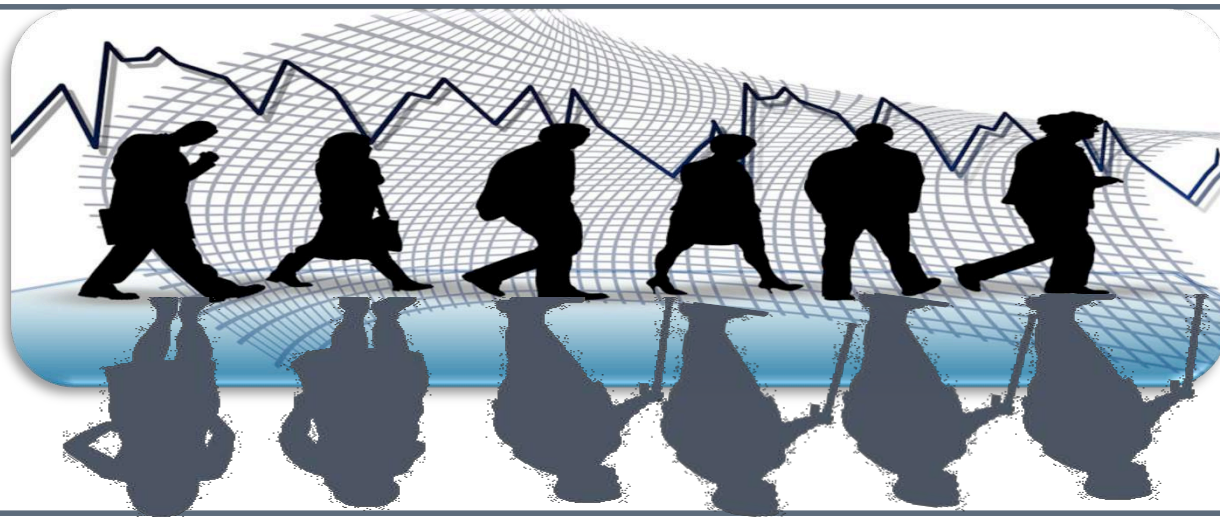
การเลือกอาชีพเป็นตัวแปรสำคัญ
แรงงานอายุมากมีแนวโน้มเป็น
ผู้จ้างงานตนเอง

งานศึกษา

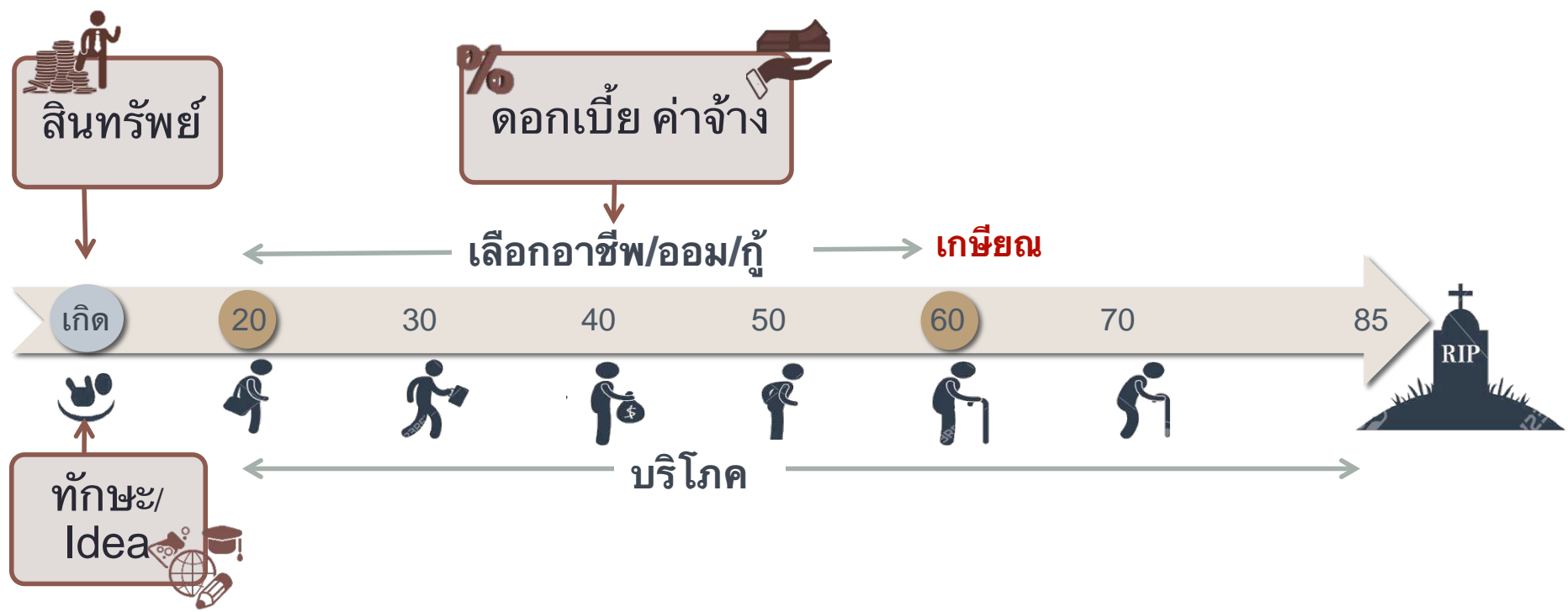
สังคมสูงวัยส่งผลกระทบต่อผลิตและความเหลื่อมล้ำ
ผ่านกลไกตลาดแรงงานอย่างไร

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

แบบจำลองวัฏจักรชีวิต (Life Cycle)

อรรถประโยชน์ $= \mathbb{E} \sum_{t=20}^{85} \beta^t \kappa_t u(c_t)$ (จากการบริโภคตลอดช่วงชีวิต)

รายรับ-รายจ่าย

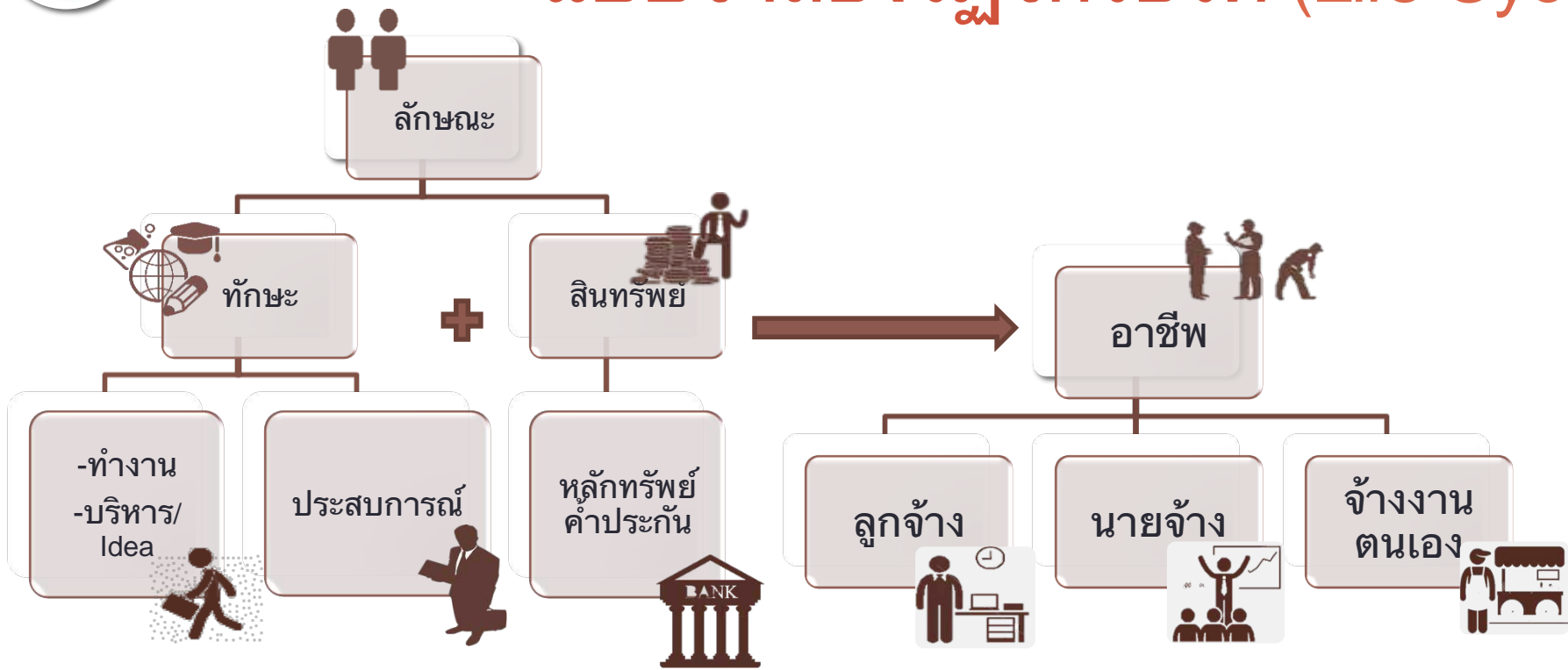
กำลังแรงงาน $c_t + a_{t+1} = y_t + (1+r)a_t$

เกษียณ $c_t + a_{t+1} = (1+r)a_t$

รายได้จากการประกอบอาชีพและจากเงินออมถูกจัดสรรเพื่อการบริโภคและการออม

แบบจำลองวัฏจักรชีวิต (Life Cycle)

รายได้จากการประกอบอาชีพ

ลูกจ้าง	$y^w(z_w, w)$	(รายได้ขึ้นอยู่กับทักษะทำงานและค่าจ้าง)
นายจ้าง	$y^e(z_m, w, a, r)$	(รายได้ขึ้นอยู่กับทักษะบริหาร ต้นทุนค่าจ้าง ข้อจำกัด และต้นทุนการกู้ยืม)
จ้างงานตนเอง	$y^{se}(z_w, z_m, a, r)$	(รายได้ขึ้นอยู่กับทักษะบริหาร ทักษะทำงาน ข้อจำกัด และต้นทุนการกู้ยืม)
การผลิต	$output = F(z_m, t_m, k, l)$	
ข้อจำกัดการกู้ยืม	$k \leq \lambda a$	(ใช้สินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน)

สินทรัพย์ต่ำ

การเลือกอาชีพตามทักษะ

ทักษะบริหาร/
idea ธุรกิจ

■ ผู้จ้างงานตนเอง ■ ลูกจ้าง

ทักษะ
ทำงาน

สินทรัพย์สูง

การเลือกอาชีพตามทักษะ

ทักษะบริหาร/
idea ธุรกิจ

■ นายจ้าง ■ ผู้จ้างงานตนเอง ■ ลูกจ้าง

ทักษะ
ทำงาน

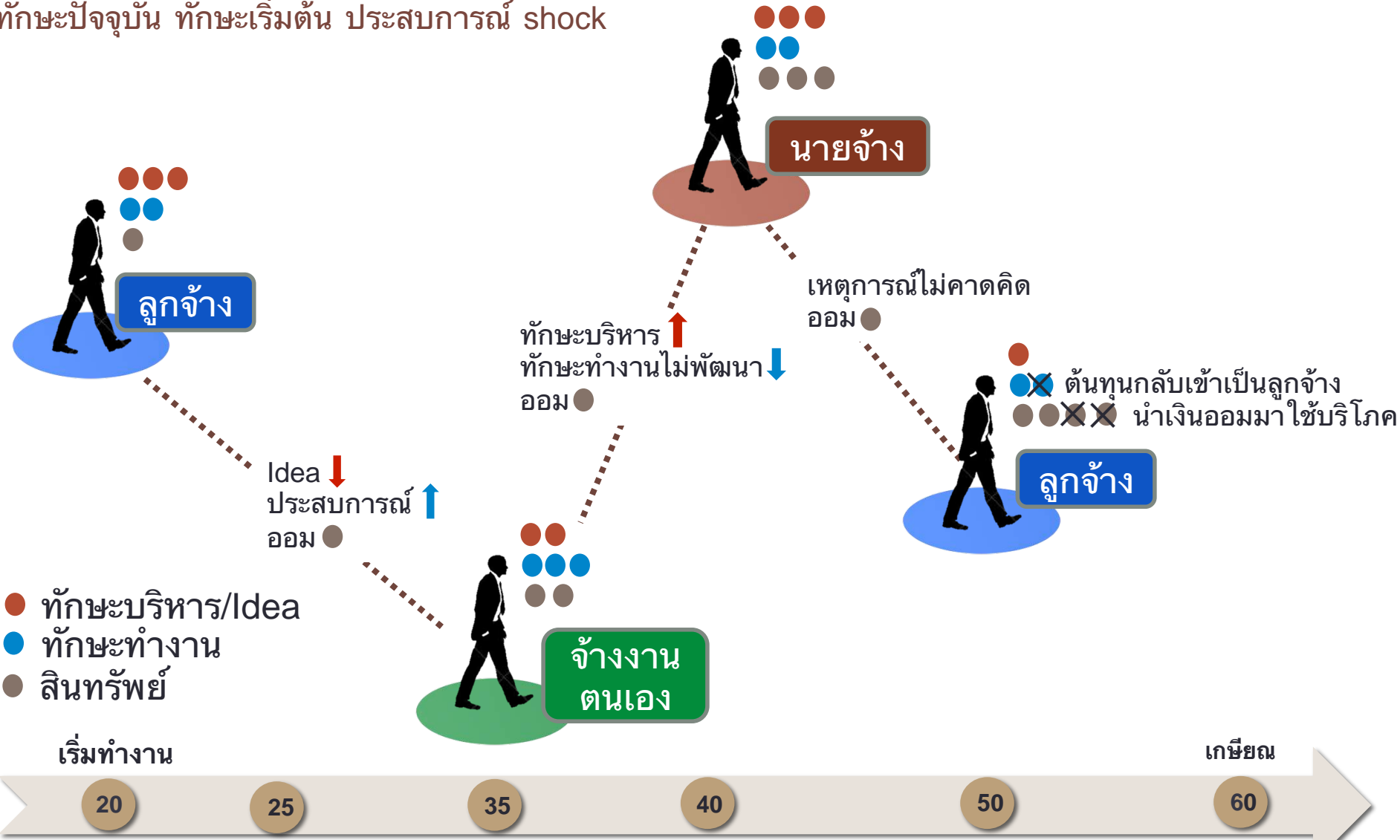

แบบจำลองวัฏจักรชีวิต (Life Cycle)

$$\ln(z) = \alpha + X(\beta) + u$$

ทักษะปัจจุบัน ทักษะเริ่มต้น ประสบการณ์ shock

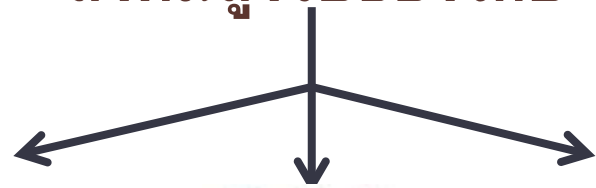

กรอบการศึกษาผ่านมุมมองตลาดแรงงาน

สังคมสูงวัยของไทย

จำนวนแรงงาน

1

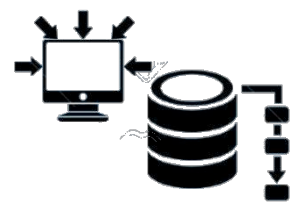
โครงสร้างอายุแรงงาน

2

การเลือกอาชีพ

3

ประสิทธิภาพการผลิต

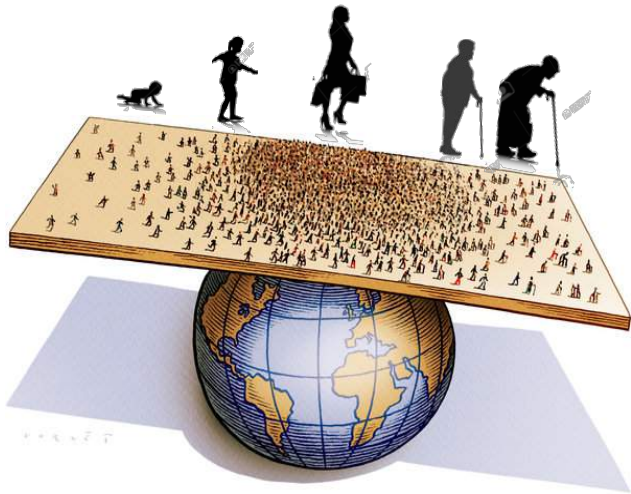
ผลผลิต

ความเหลื่อมล้ำ

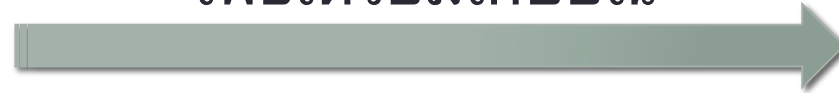

สังคมสูงวัย ของโลก

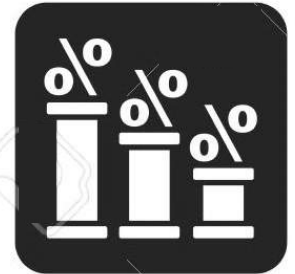

ดอกเบี้ย แนวโน้มต่ำลง

เงินออมสูงขึ้น
เพื่อเตรียมเกษียณ

การลงทุนลดลง
เมื่อแรงงานลดลง

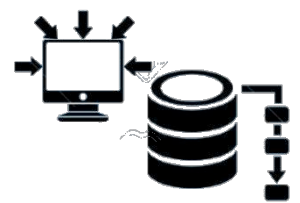

กรอบการศึกษาผ่านมุมมองตลาดแรงงาน

สังคมสูงวัยของไทย

ประสิทธิภาพการผลิต

จำนวนแรงงาน

1

โครงสร้างอายุแรงงาน

2

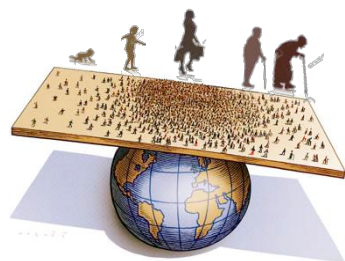

การเลือกอาชีพ

3

ผลผลิต

สังคมสูงวัยของโลก

ดอกเบี้ยยต่ำ

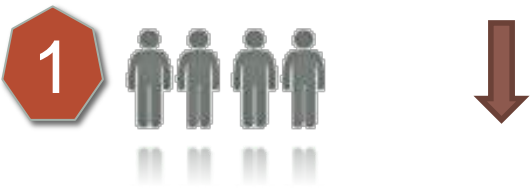
ความเหลื่อมล้ำ

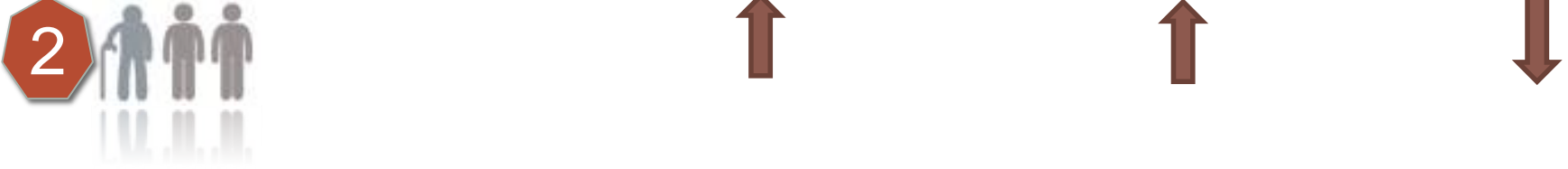
กลไกของแบบจำลองผ่าน 3 ช่องทาง

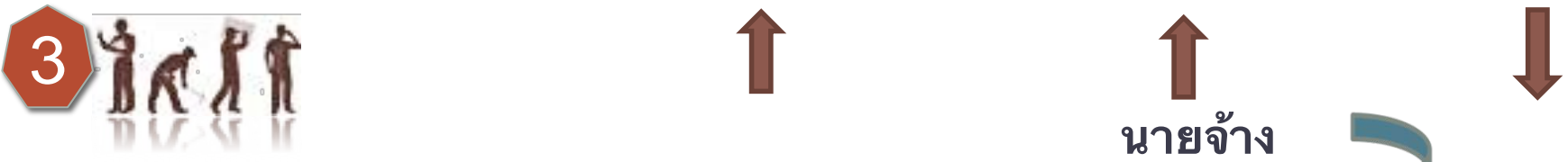
จำนวนแรงงาน

โครงสร้างอายุแรงงาน

การเลือกอาชีพ

นายจ้าง
 จ้างงานตนเอง

สถานการณ์จำลอง

1

- สังคมสูงวัย

2

- สังคมสูงวัย
- ดอกเบี้ยลดลง 1%

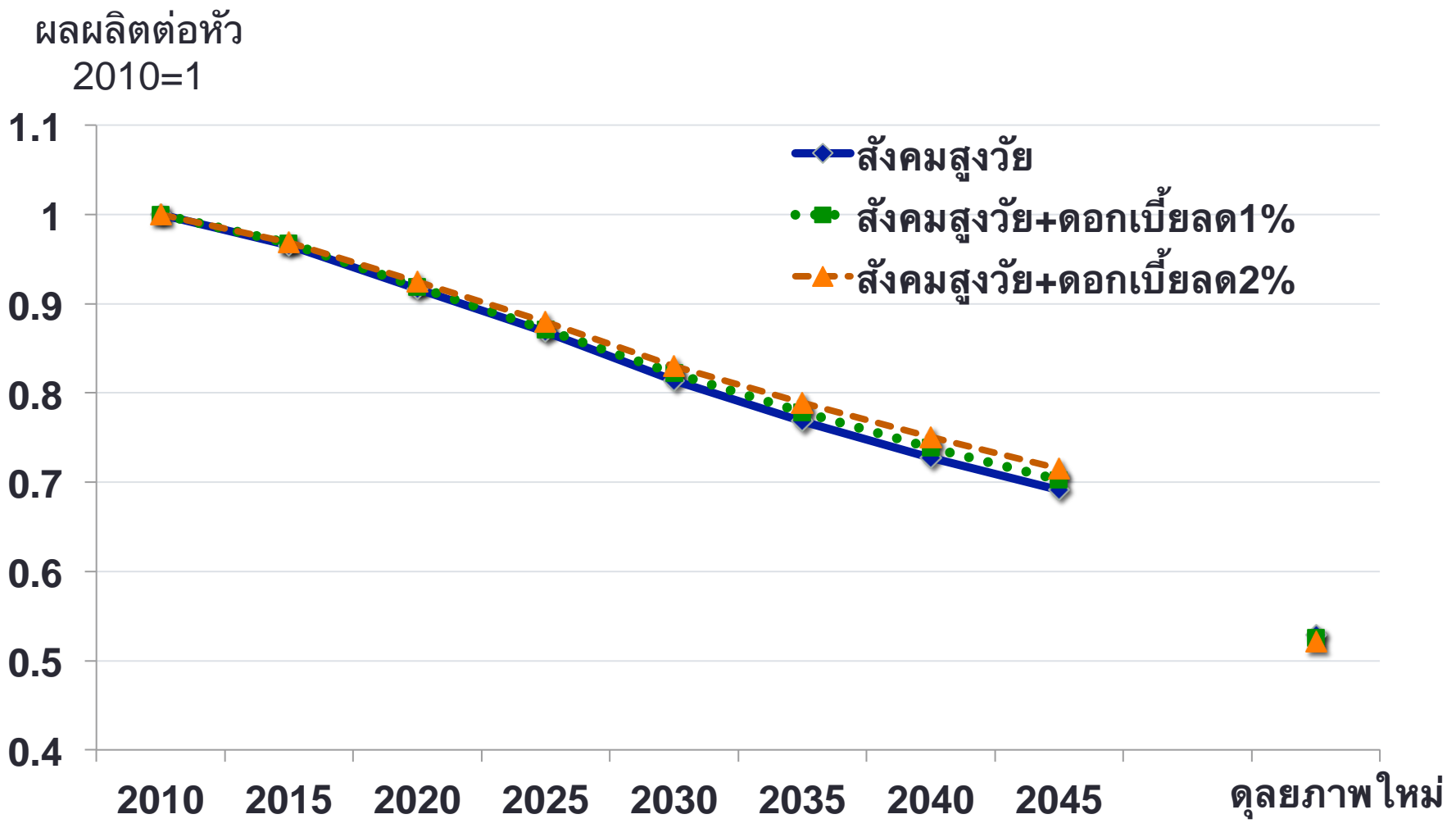
3

- สังคมสูงวัย
- ดอกเบี้ยลดลง 2%

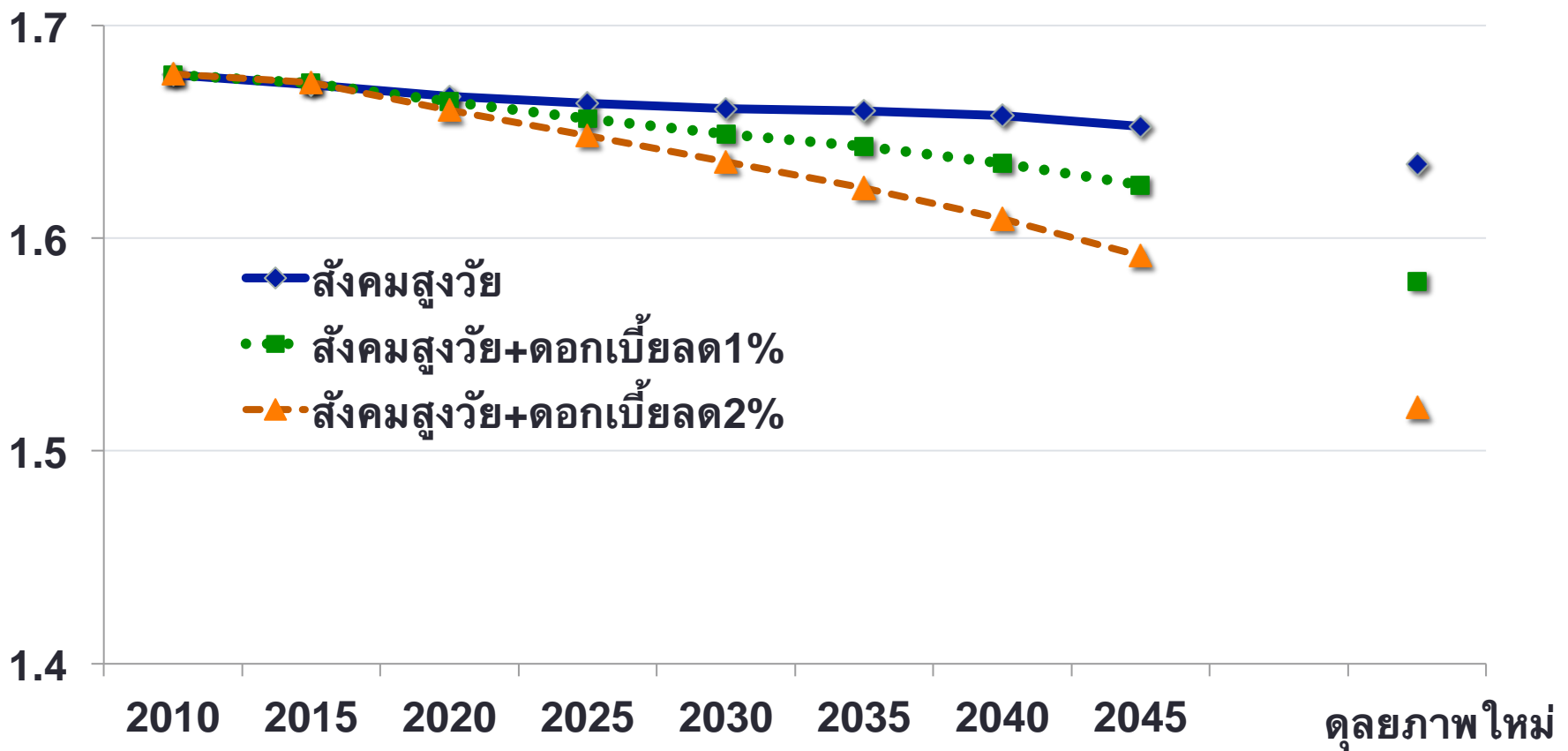

สถานการณ์จำลอง: ผลผลิตต่อหัว

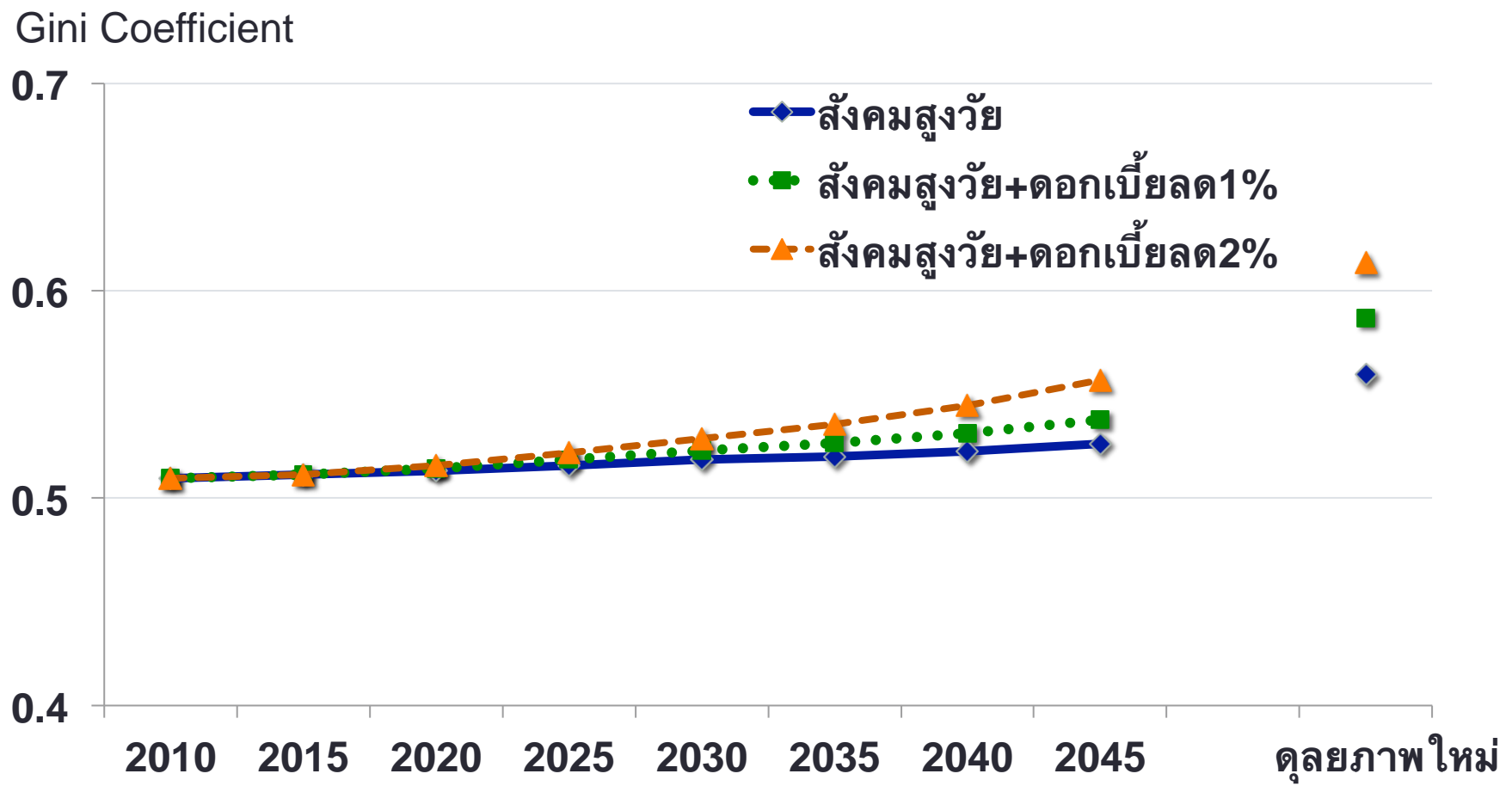

สถานการณ์จำลอง: ประสิทธิภาพการผลิต

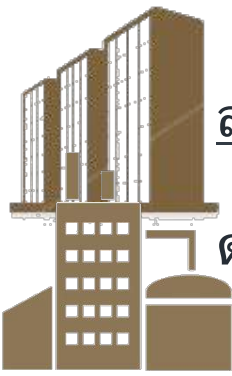
สถานการณ์จำลอง: ความเหลื่อมล้ำ

สถานการณ์จำลอง: สรุป

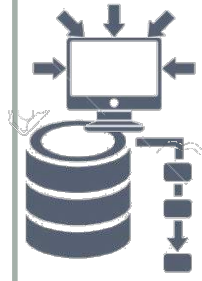
ผลผลิตต่อหัว

ลดลงต่อเนื่องเฉลี่ยปีละ 1%

ดอกเบี้ยต่ำมีผลกระทบน้อย

ประสิทธิภาพการผลิต

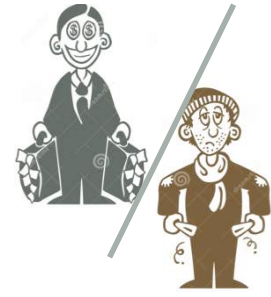
ลดลงเล็กน้อย

ดอกเบี้ยต่ำทำให้ลดลงเพิ่มเติม

ความเหลื่อมล้ำ

ความเหลื่อมล้ำมากขึ้น

ดอกเบี้ยต่ำมีผลให้เหลื่อมล้ำมากขึ้น

โครงสร้างแรงงาน

สัดส่วนผู้จ้างงานตนเองสูงขึ้น

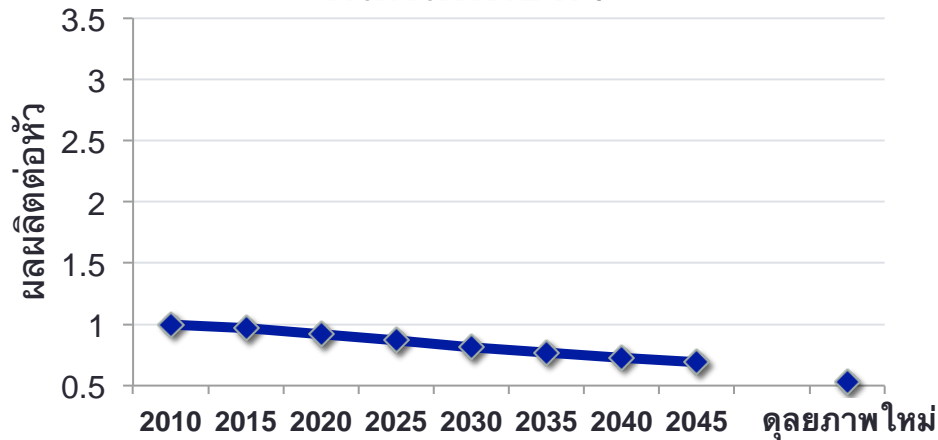
ดอกเบี้ยต่ำมีผลให้สัดส่วนผู้จ้างงานตนเอง สูงขึ้น แต่นายจ้างลดลง

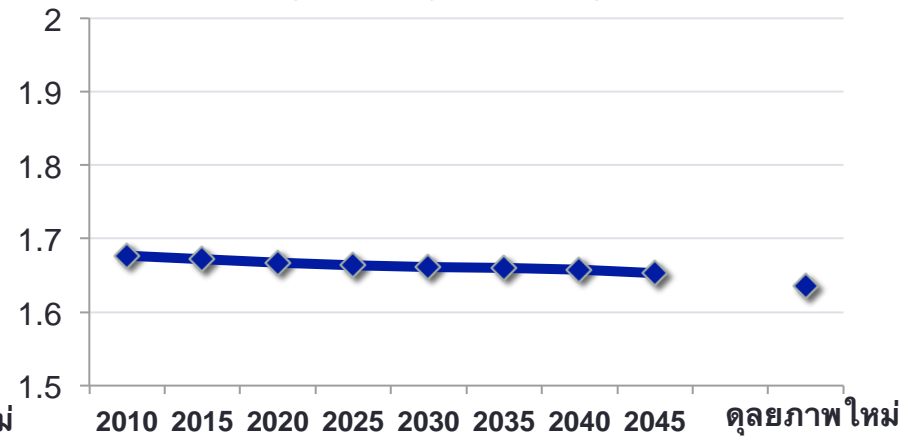

นัยเชิงนโยบาย?

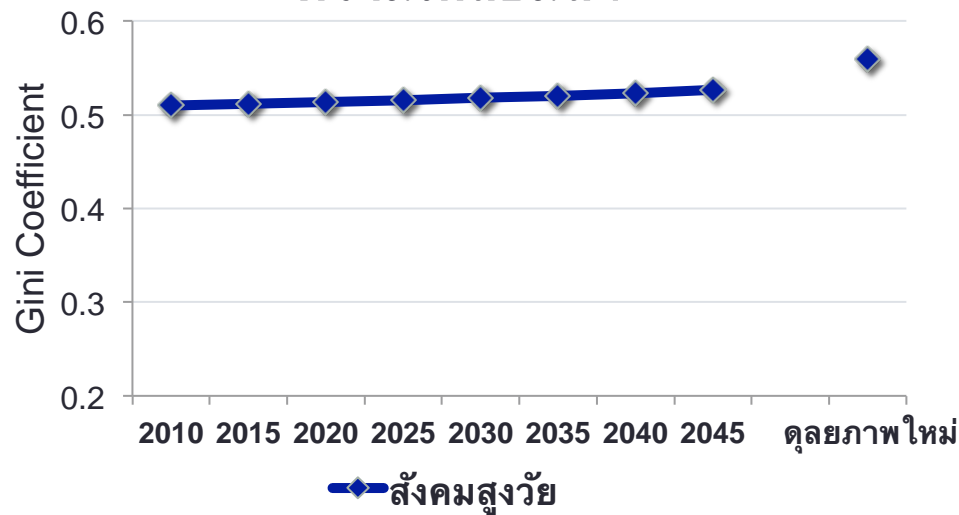
ผลผลิตต่อหัว

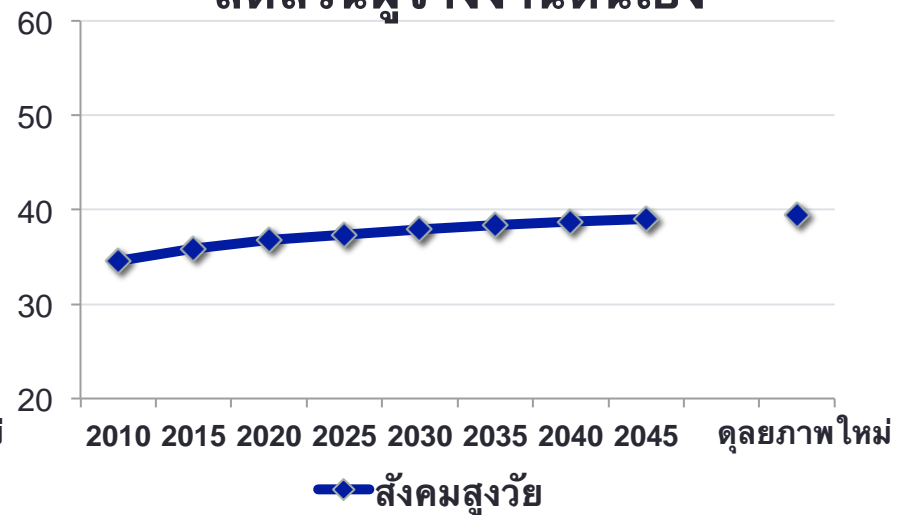
ประสิทธิภาพการผลิต

ความเหลื่อมล้ำ

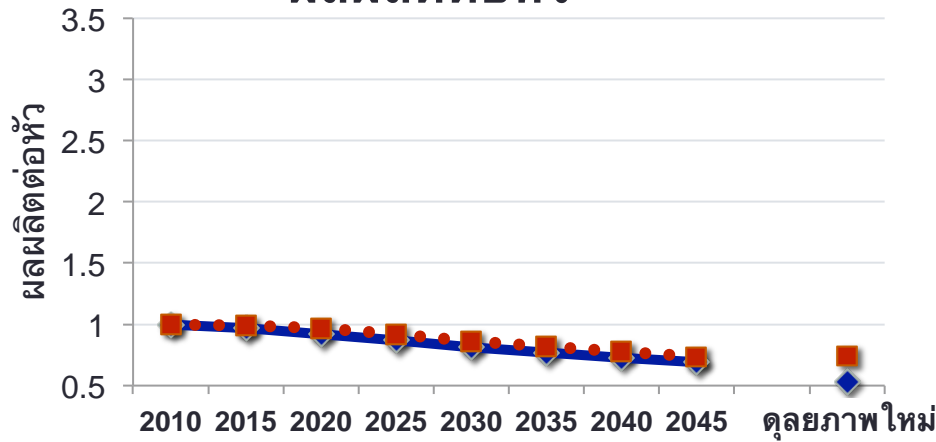
สัดส่วนผู้จ้างงานตนเอง

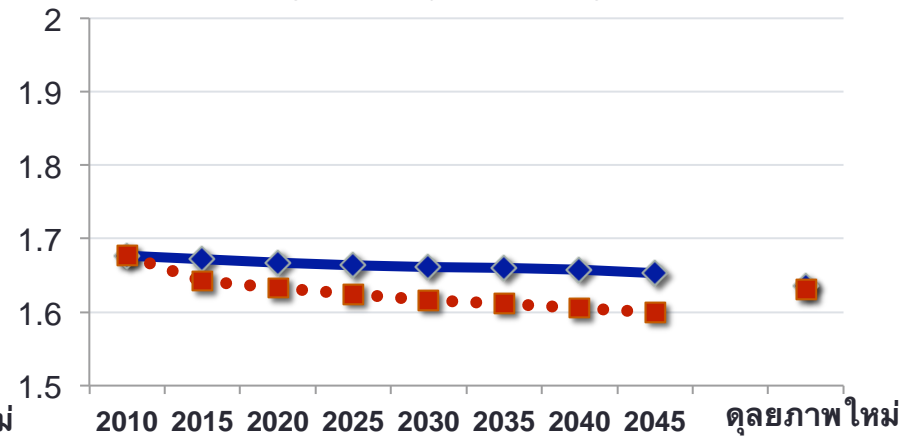

นโยบาย 1: ขยายอายุเกษียณจาก 60 ปีเป็น 65 ปี

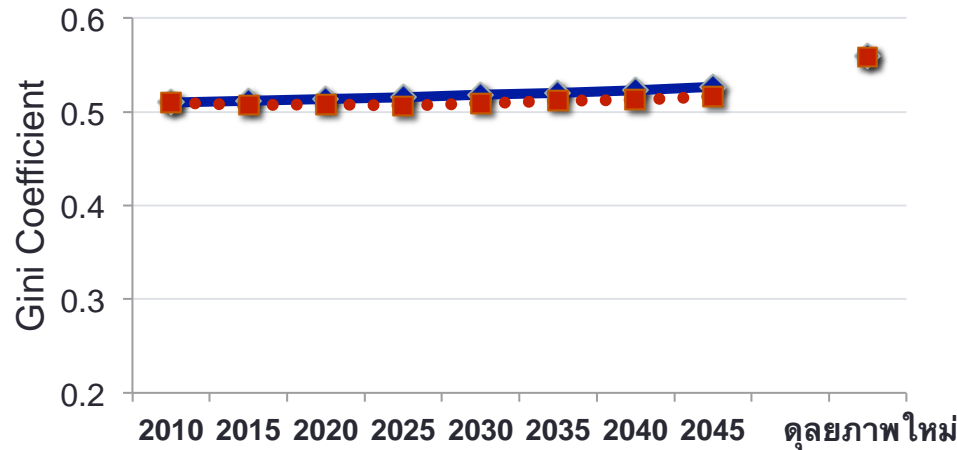
ผลผลิตต่อหัว

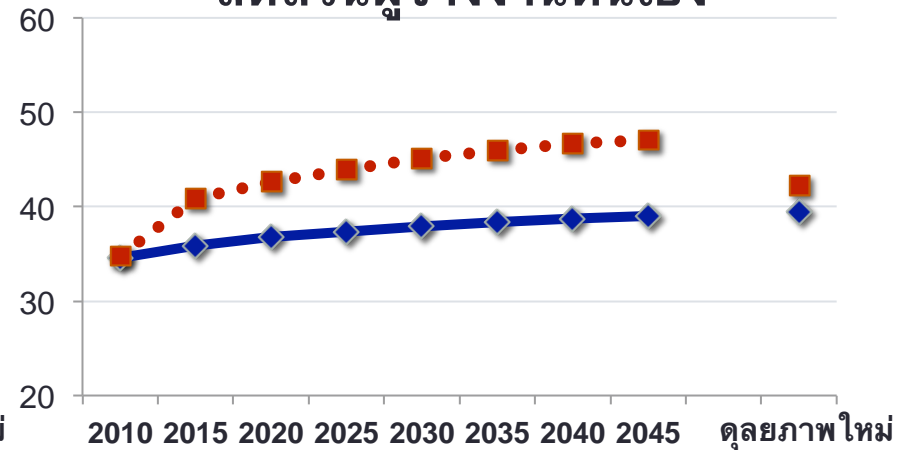
ประสิทธิภาพการผลิต

ความเหลื่อมล้ำ

สัดส่วนผู้จ้างงานตนเอง

◆ สังคมสูงวัย ● ■ ขยายอายุเกษียณ

◆ สังคมสูงวัย ● ■ ขยายอายุเกษียณ

นโยบาย 2: พัฒนาระบบการเงิน

ไทย

สินเชื่อ/GDP = 159%
จำนวนกระบวนการบังคับหนี้ = 36
แก้ไขการผิดนัดชำระหนี้ = 2.7 ปี
ต้นทุน = 36%

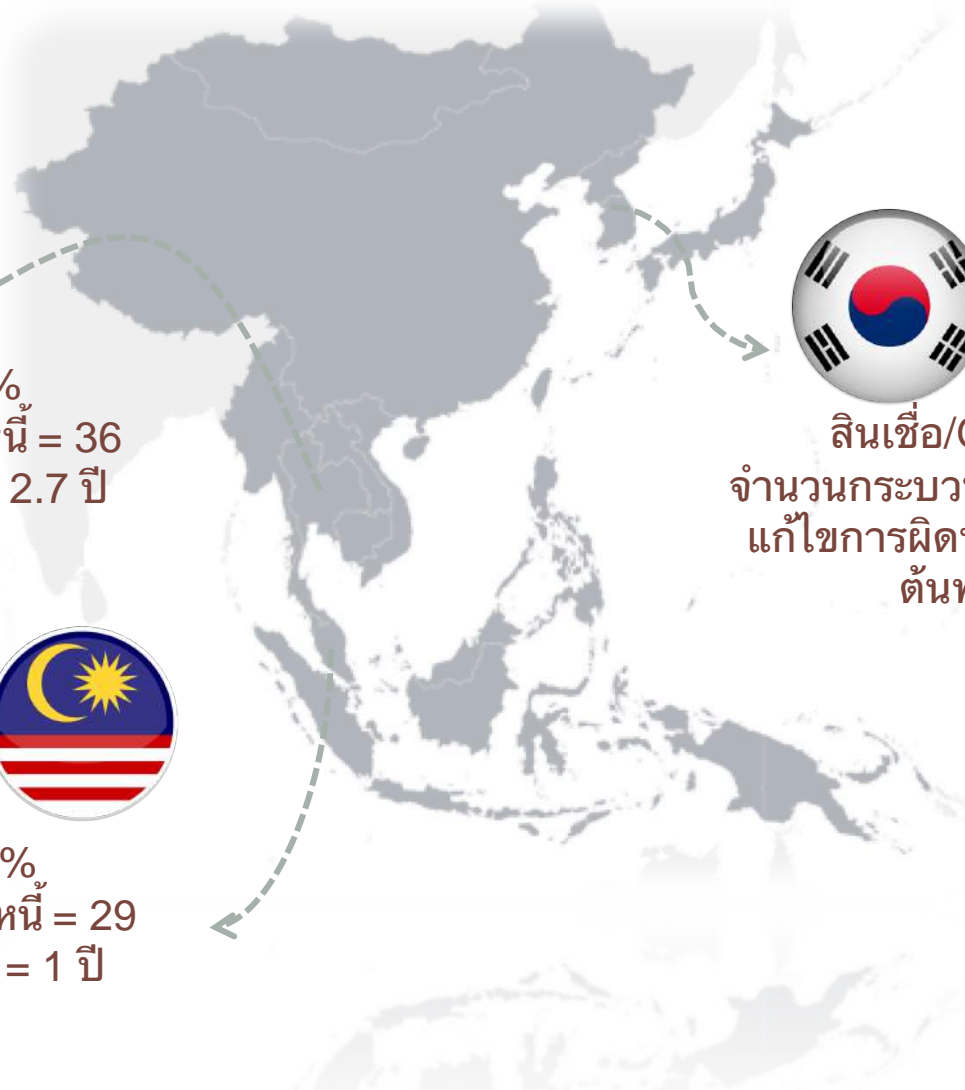
มาเลเซีย

สินเชื่อ/GDP = 125%
จำนวนกระบวนการบังคับหนี้ = 29
แก้ไขการผิดนัดชำระหนี้ = 1 ปี
ต้นทุน = 10%

เกาหลีใต้

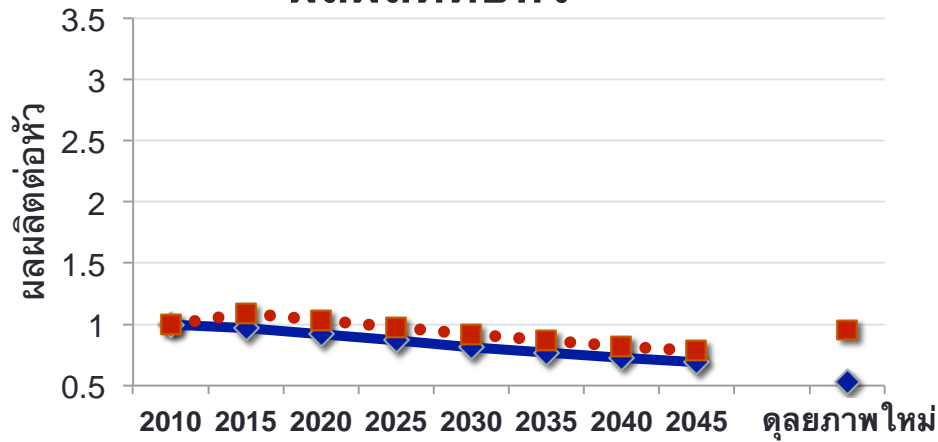
สินเชื่อ/GDP = 139%
จำนวนกระบวนการบังคับหนี้ = 32
แก้ไขการผิดนัดชำระหนี้ = 1.5 ปี
ต้นทุน = 3.5%

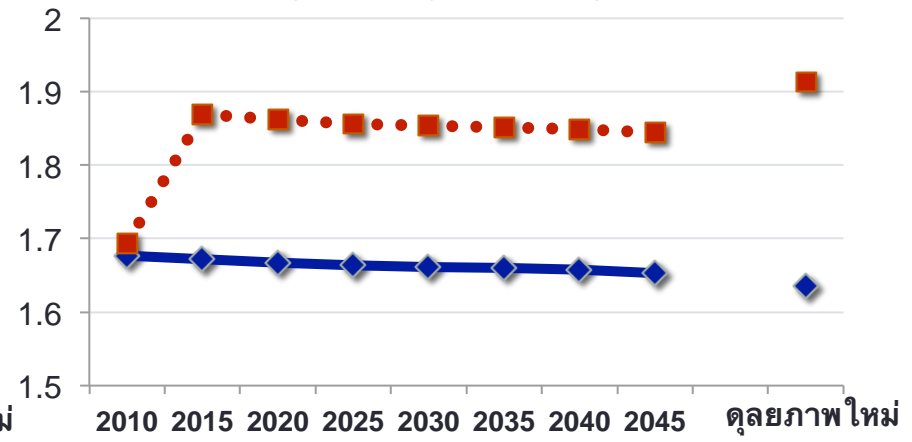

นโยบาย 2: พัฒนาระบบการเงิน

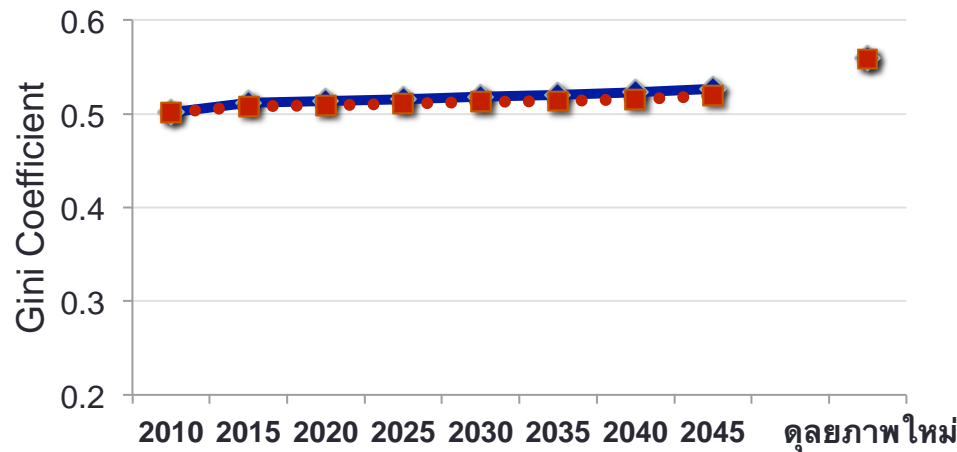
ผลผลิตต่อหัว

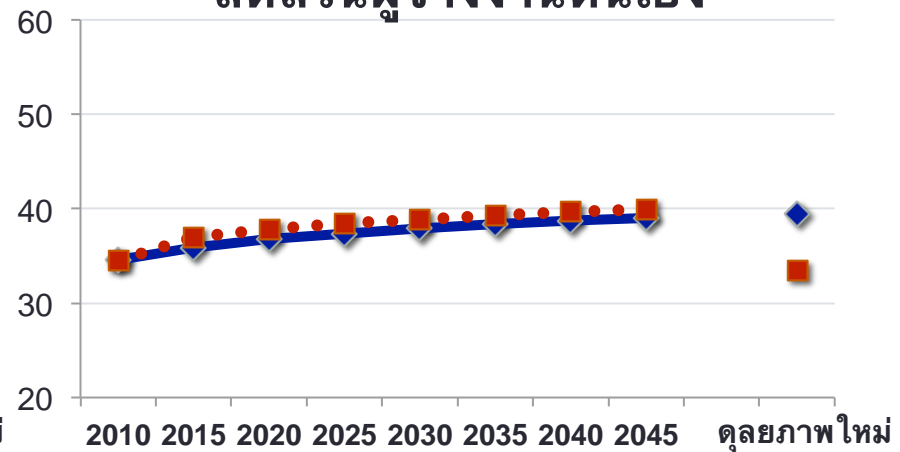
ประสิทธิภาพการผลิต

ความเหลื่อมล้ำ

สัดส่วนผู้จ้างงานตนเอง

◆ สักคมสูงวัย ● พัฒนาระบบการเงิน

◆ สักคมสูงวัย ● พัฒนาระบบการเงิน

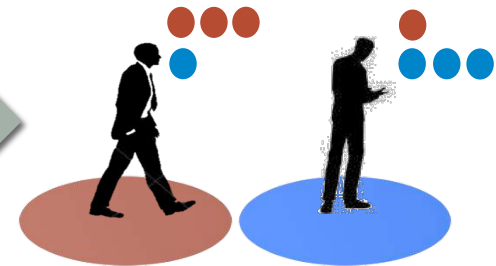
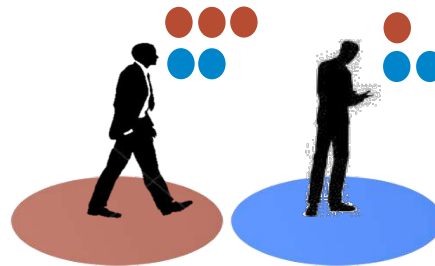
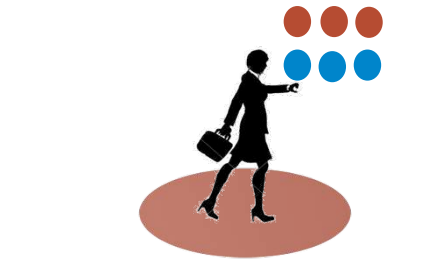
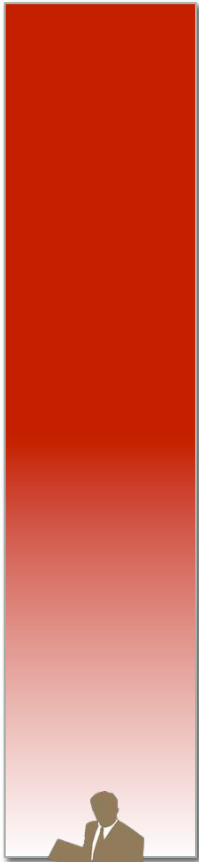
นโยบาย 3: พัฒนาทักษะแรงงานเฉพาะทาง

บริหาร

ทำงาน

กรณีฐาน

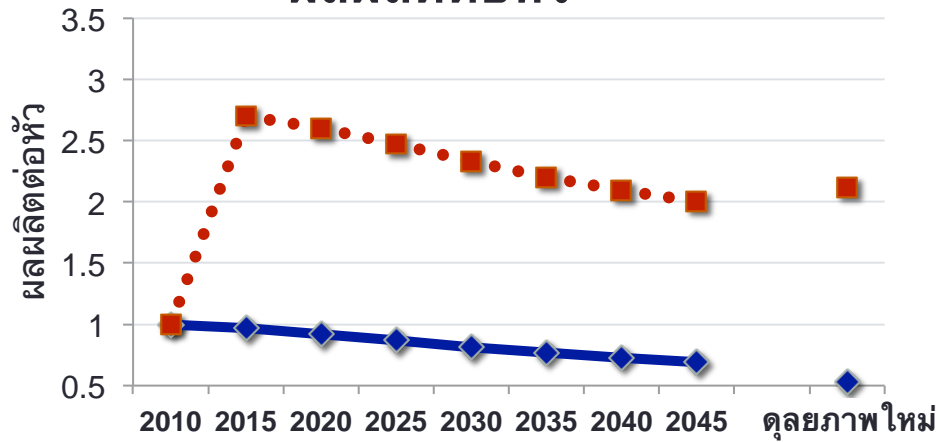
พัฒนาทักษะ
แรงงานเฉพาะทาง

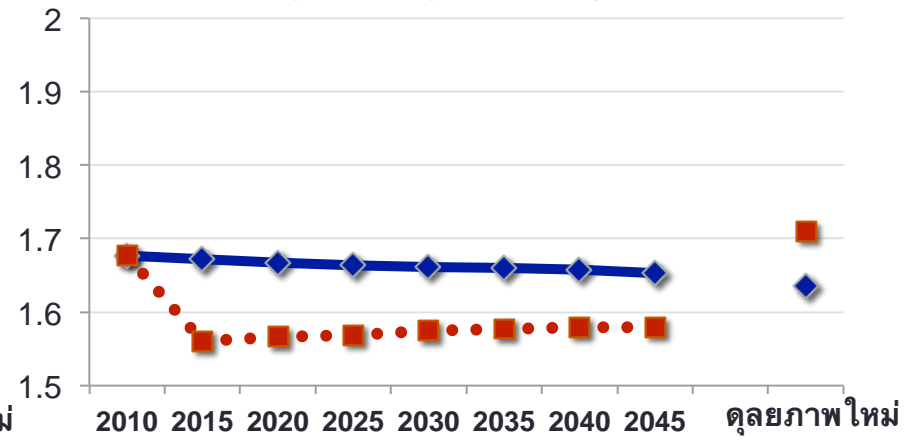

นโยบาย 3: พัฒนาทักษะแรงงานเฉพาะทาง

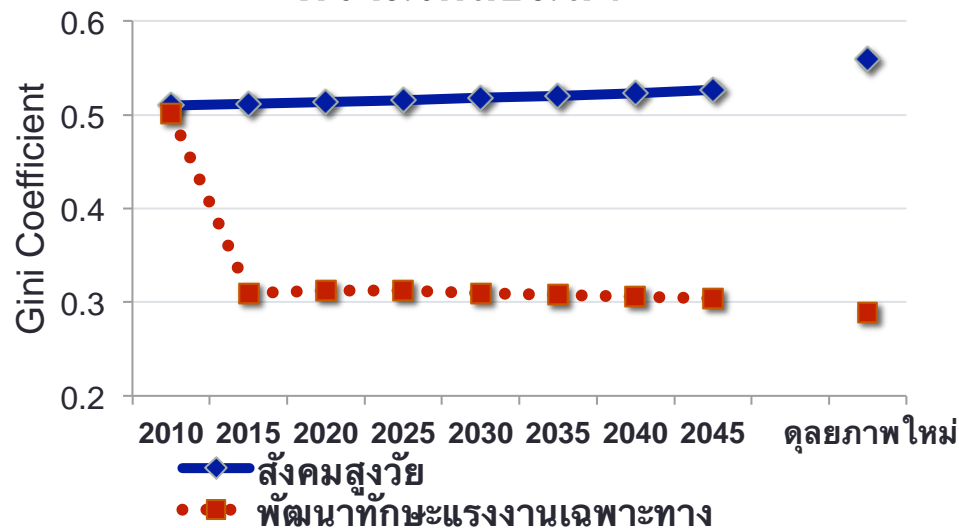
ผลผลิตต่อหัว

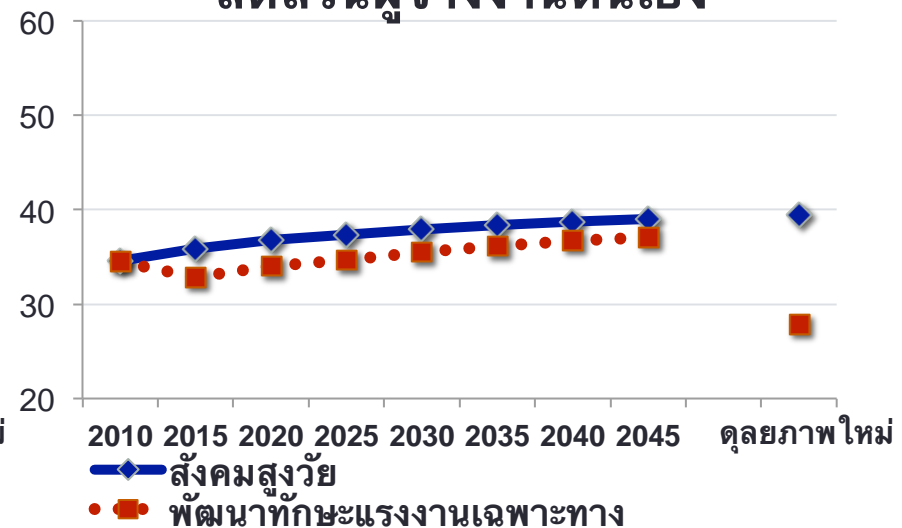
ประสิทธิภาพการผลิต

ความเหลื่อมล้ำ

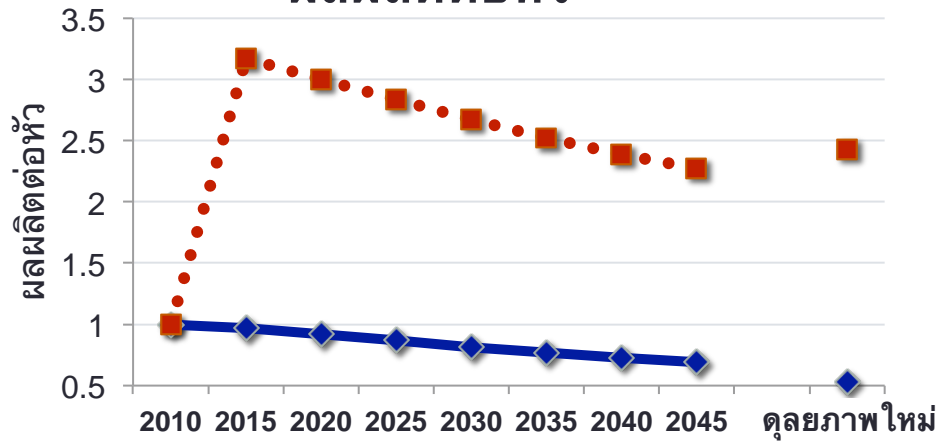
สัดส่วนผู้จ้างงานตนเอง

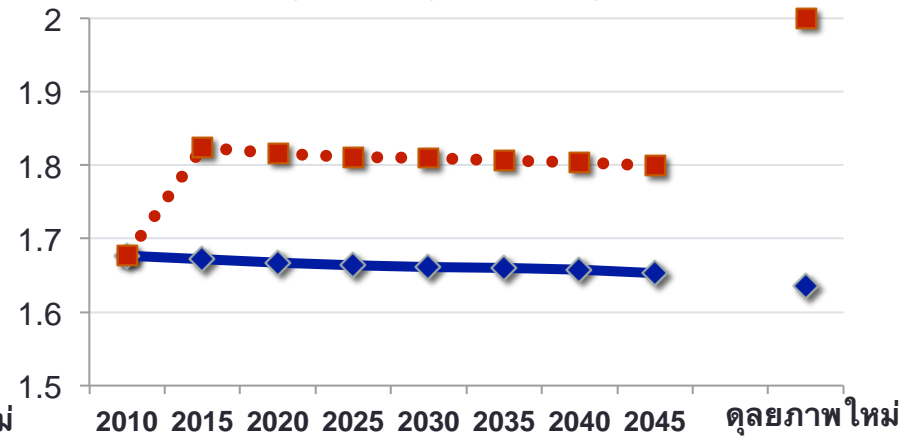

นโยบาย 4: พัฒนาระบบการเงินและทักษะแรงงานเฉพาะทาง

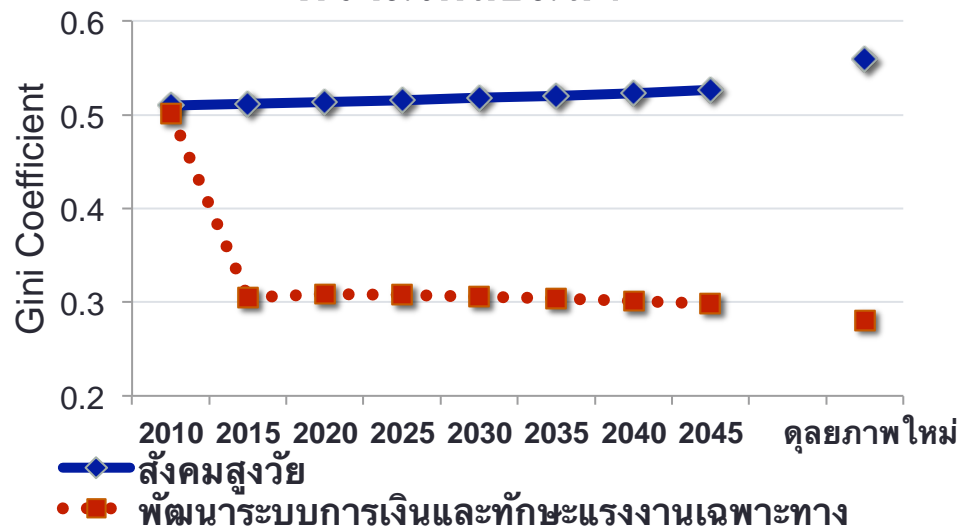
ผลผลิตต่อหัว

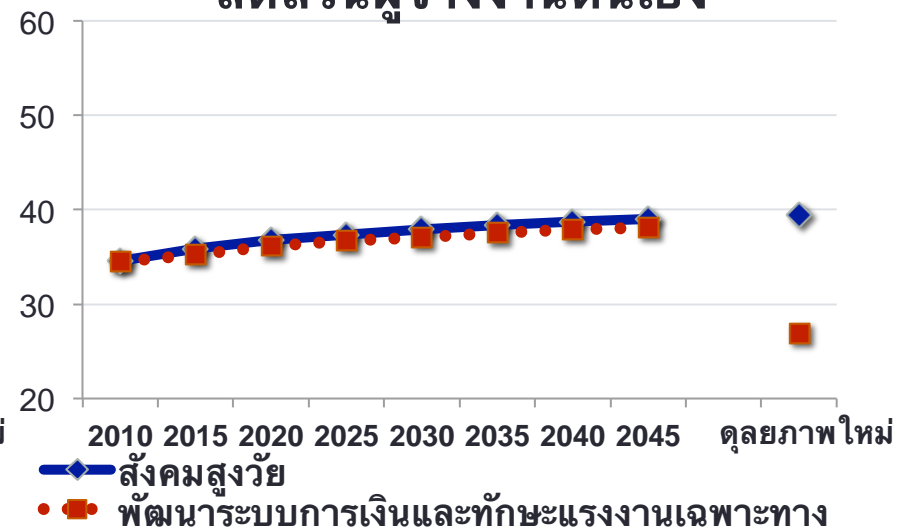
ประสิทธิภาพการผลิต

ความเหลื่อมล้ำ

สัดส่วนผู้จ้างงานตนเอง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

แรงงาน

เด็กจบใหม่

วัยกลางคน

ผู้สูงอายุ

พัฒนาระบบการเงิน
เข้าถึงแหล่งเงินทุน

ลดข้อจำกัดในการกู้ของผู้
ประกอบการที่มีศักยภาพ
และนวัตกรรม ให้เริ่ม
กิจการได้ง่ายขึ้น ด้วยอายุ
ทำให้มีโอกาสมากขึ้นใน
การกลับเข้าเป็นลูกจ้าง
หากไม่ประสบความสำเร็จ

ขยายธุรกิจ และเพิ่มรายได้ แต่
อาจเสี่ยงในการเผชิญกับดักการ
จ้างงานตนเอง การกลับเข้าเป็น
ลูกจ้างสำเร็จยากขึ้นหากไม่
ประสบความสำเร็จ

← ลดการจัดสรรทรัพยากรผิดพลาด (resource allocation) →

พัฒนาทักษะแรงงานเฉพาะทาง
ทักษะการทำงาน

พัฒนา**แรงงานที่มีทักษะ**
ทำงานหรือขาดทักษะ
บริหาร/Idea และเพิ่มราย
ได้

พัฒนากลุ่ม**ลูกจ้างที่มีทักษะ**
ทำงานและผู้ประกอบการที่ขาด
ทักษะบริหาร/Idea เพื่อเพิ่ม
โอกาสกลับเข้าเป็นลูกจ้างและ
เพิ่มรายได้

← ส่งเสริมการแบ่งงานกันทำ (specialization) →

สรุป: ผลการศึกษาและนัยเชิงนโยบาย

สังคมสูงวัยส่งผลกระทบต่อผลิตและความเหลื่อมล้ำผ่านกลไกตลาดแรงงานอย่างไร

- สัดส่วนผู้จ้างงานตนเองสูงขึ้น
- ผลิตต่อหัวและประสิทธิภาพการผลิตลดลง
- ความเหลื่อมล้ำสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

-
- ขยายอายุเกษียณมีผลจำกัด
 - การพัฒนาระบบการเงินและทักษะแรงงานเฉพาะทางไปพร้อมๆกัน จะช่วยบรรเทาปัญหาจากสังคมสูงวัยได้